

Sygn. akt IV U 1660/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Anna Guniewska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Magdalena Rykała-Płodzień

po rozpoznaniu w dniu 24 kwietnia 2019 r.

sprawy (...) Sp. z o.o. w R.

przy udziale: S. B., R. B., E. B., M. B., K. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o składki ubezpieczeniowe

na skutek odwołania (...) Sp. z o.o. w R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 23 sierpnia 2018

znak:(...)

znak: (...)

znak: (...)

znak: (...)

znak: (...)

I. **oddala odwołania,**

II. **zasądza od (...) Sp. z o.o. w R. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. kwotę 900 zł (dziewięćset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

Sygn. akt IV U 1660/18

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 11 kwietnia 2019 r.

Decyzjami z dnia 23 sierpnia 2018 r. znak: (...) znak: (...), znak: (...), znak: (...) znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. stwierdził, że podstawa wymiaru składki i składka na obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne dla odpowiednio: M. B., S. B., R. B., E. B. i K. B. z tytułu wykonywania umowy zlecenia u płatnika składek (...) Sp. z o.o. za miesiąc wrzesień 2014 r. wynosi 0,00 zł.

W uzasadnieniu wskazał, iż organ przeprowadził u płatnika (...) Sp. z o.o. z siedzibą w R. czynności kontrolne, które wykazały, że płatnik składek (...) Sp. z o.o. w dniu 1 sierpnia 2014 r. zawarł m.in. z (...) sp. z o.o., (...) Sp. z o.o. i (...) Sp. z o.o. umowy o współpracy na czas nieokreślony. Przedmiotem umów było zobowiązanie się (...) sp. z o.o. do stawiania do dyspozycji użytkownika pracowników tymczasowych celem wykonywania przez nich czynności zleconych przez użytkownika, a użytkownik zobowiązał się do dopuszczenia pracowników do pracy, zapewnienia ubrania roboczego i sprzętu ochronnego, kierowania nimi, prowadzenia ewidencji czasu pracy i dokonywania zwrotu (...) sp. z o.o. ich wynagrodzenia powiększonego o prowizję.

Prace w ramach umów były wykonywane w siedzibie bądź miejscu prowadzenia działalności gospodarczej przez użytkownika będącego zarazem pracodawcą zleceniobiorców. Organ rentowy podał dalej, że M. B., S. B., R. B., E. B. i K. B. mieli zawarte umowy zlecenia z (...) sp. z o.o. w ramach których wykonywali dodatkowe prace wynikające z umów o pracę zawartych z (...) sp. z o.o. W ocenie organu rentowego w/w osoby z tytułu zawartych umów zlecenia zostały nieprawidłowo zgłoszone do ubezpieczenia zdrowotnego. Pracowały bowiem nie tylko dla własnego pracodawcy, ale i na jego rzecz i to on był ostatecznym beneficjentem tej umowy. Wobec powyższego w myśl art. 8 ust 2a wykonując powyższe umowy zlecenia powinni być traktowani jako pracownicy, a płatnik – ich pracodawca winien uwzględnić w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenie przychód uzyskiwany z powyższych umów.

(...) Sp. z o.o. z siedzibą w R. w odwołaniach od powyższych decyzji wnosila o ich zmianę poprzez uznanie, że M. B., S. B., R. B., E. B. i K. B. podlegali ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu umowy zlecenia zawartej z (...) Sp. z o.o. w miesiącu wrześniu 2014 r. z podstawą wymiaru składki zadeklarowaną przez płatnika w dokumentach rozliczeniowych przekazanych do ZUS.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wnosil o ich oddalenie. Podnosił, że stan faktyczny sprawy jednoznacznie wskazuje na konieczność stosowania art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Podtrzymał argumenty zawarte w zaskarżonych decyzjach. Końcowo stwierdził, że to pracodawca, ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy, powinien zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy i odprowadzić należne składki.

Sprawy z odwołań (...) Sp. z o.o. od decyzji znak: (...) znak: (...), znak: (...), znak: (...), znak: (...) połączono do wspólnego prowadzenia i rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w R. (Użytkownik) w dniu 1 sierpnia 2014r. zawarły umowę o współpracy z (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w R. (Agencja Pracy (...)). Na podstawie umowy Agencja zobowiązała się do rekrutacji osób fizycznych, selekcji według kwalifikacji, zatrudniania i stawiania do dyspozycji użytkownika osób o określonych umiejętnościach i kwalifikacjach zgodnie z pisemnymi zleceniami. Agencja zobowiązała się do stawiania do dyspozycji użytkownika pracowników tymczasowych w terminie każdorazowo uzgodnionym przez strony celem wykonywania przez nich czynności związanych z ubojem, rozbiorem, pakowaniem, załadunkiem i rozładunkiem drobiu i elementów drobiu. Strony określiły, iż miejscem wykonywania usługi jest Zakład (...) użytkownika. Użytkownik zobowiązał się dopuścić pracowników tymczasowych do świadczenia pracy, kierować nimi i dokonywać zwrotu agencji wynagrodzenia pracownika powiększonego o prowizję. Zobowiązał się także zapewnić pracownikowi bezpieczne i higieniczne warunki pracy, w tym odpowiednie ubranie robocze i sprzęt ochronny, prowadzić ewidencję czasu pracy w zakresie i na zasadach obowiązujących w stosunku do pracowników.

Tożsame umowy o współpracy z (...) Sp. z o.o. w dniu 1 sierpnia 2014r. zawarło Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowe (...) Sp. z o.o. z siedzibą w R., (...) Sp. z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa z siedzibą w R., (...) Sp. z o.o. z siedzibą w R., (...) oraz (...) Sp. z o.o. z siedzibą w R.. Na podstawie w/w umów agencja zobowiązała się do stawienia do dyspozycji użytkownika pracowników tymczasowych w terminie każdorazowo uzgodnionym przez strony celem wykonywania przez nich czynności zleconych przez użytkownika.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych przeprowadził kontrolę u płatnika (...) sp. z o.o. w zakresie m.in. prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz innych składek, do których pobierania zobowiązany jest Zakład oraz zgłaszanie do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego, ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych i wypłacania tych świadczeń oraz dokonywania rozliczeń z tego tytułu. Kontrolą objęto okres od 1 sierpnia 2014r. do 30 września 2014r. W protokole kontroli organ rentowy ustalił, że płatnik w w/w okresie nie był zobowiązany i nie deklarował składek na ubezpieczenia społeczne. Odnośnie ubezpieczenia zdrowotnego ustalił, że Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowe (...) Sp. z o.o. z siedzibą w R., (...) Sp. z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa z siedzibą w R., (...), (...) Sp. z o.o. z siedzibą w R. i (...) sp. z o.o. z siedzibą w R. zawarły z (...) Sp. z o.o. umowy współpracy. Pracownicy w/w spółek w ramach zawartych z (...) Sp. z o.o. umów zlecenia wykonywali dodatkowe prace wynikające z umów o pracę na rzecz własnych pracodawców. Pracowali na sprzęcie pracodawcy, pod jego kierownictwem.

M. B., S. B., R. B., E. B. i K. B. to byli lub aktualni pracownicy (...) Sp. z o.o. W dniu 1 sierpnia 2014r. w/w zawarli umowy zlecenia z firmą (...) Sp. z o.o. W przypadku M. B. i E. B. strony umów ustaliły, że zleceniobiorca przyjmuje do wykonania pracę polegającą na usługach związanych ze sprzątaniem powierzchni produkcyjnej, w przypadku S. B. i K. B. – czynności porządkowe na terenie zakładu, a w przypadku R. B., że wykonywać będzie czynności z zakresu automatyki procesów produkcyjnych. W/w w ramach umów zlecenia wykonywali te same czynności, co wynikające z umowy o pracę lub czynności z nimi zbieżne, bądź też inne prace. Czynności te wykonywali po godzinach pracy, w zakładzie pracodawcy, pod kierownictwem pracownika (...). Do podpisania umów zlecenia nakłonił ich pracodawca.

Pracownicy złożyli oświadczenia o pozostawaniu w stosunku pracy z innym podmiotem. (...) Sp. z o.o. zgłosił w/w zleceniobiorców w ZUS do ubezpieczenia zdrowotnego na podstawie złożonych oświadczeń, że są zatrudnieni w innym zakładzie pracy w ramach umowy o pracę i posiadają tytuł do ubezpieczenia społecznego.

M. B., S. B., R. B., E. B. i K. B. wykonując umowy zlecenia faktycznie świadczyli pracę na rzecz swojego pracodawcy i to on niewątpliwie był ostatecznym jej beneficjentem. Wykonywali bądź te same prace co wynikające ze stosunku pracy lub inne wskazane prace, pod kierownictwem pracodawcy.

(dowód: dokumentacja w aktach ZUS)

Sąd czyniąc ustalenia w sprawie oparł się na dowodach z dokumentów, których autentyczność i treść nie budziły wątpliwości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Spór w niniejszym postępowaniu sprowadził się do ustalenia, czy (...) Sp. o.o. z siedzibą w R. był obowiązany naliczać i odprowadzać składki na obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne dla M. B., S. B., R. B., E. B. i K. B. z tytułu zawartych umów zlecenia, za okres wskazany w zaskarżonych decyzjach tj. wrzesień 2014 r.

Zgodnie z treścią art. 4 pkt 2a ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U 2017r. poz. 1778 t.j.) płatnikiem składek dla pracowników jest pracodawca. Ten sam podmiot realizuje obowiązek odprowadzania składek na ubezpieczenie zdrowotne, co wynika z art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 27.08.2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2008r. Nr 164, poz. 1027 ze zm.), Fundusz Pracy, co wynika z art. 104 ust. 1 pkt 1a ustawy z dnia 20.04.2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2013r., poz. 674 ze zm.), a także Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 13.07.2006r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz.U. z 2014r., poz. 272

z późn. zm.). Ustawodawca w art. 83 ust. 1 pkt 1 powołanej ustawy wprost nakłada na Zakład obowiązek wydania decyzji w zakresie indywidualnej sprawy dotyczącej zgłoszenia do ubezpieczenia.

Z treści przepisu art. 6 ust. 1 pkt. 1 oraz art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wynika, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają pracownicy, a jak stanowi art. 8 ust. 1 ustawy pracownikiem jest osoba pozostająca w stosunku pracy czyli w stosunku prawnym, który jest regulowany przepisami kodeksu pracy. Jednakże na gruncie przepisów ustawy systemowej pojęcie pracownika uległo rozszerzeniu w przepisie art. 8 ust. 2a za pracownika, w rozumieniu ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Rozszerzenie pojęcia pracownika dotyczy więc sytuacji, gdy pracę na podstawie jednej z wyżej opisanych umów wykonuje osoba, która umowę taką zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy.

Jak wynika z przytoczonej regulacji prawnej obejmuje ona obok sytuacji, gdy oba stosunki (pracowniczy i cywilnoprawny) dotyczą tych samych podmiotów jednocześnie występujących wobec siebie w roli pracodawcy - zleceniodawcy i pracownika - zleceniobiorcy, także drugą sytuację tj. gdy na istniejący stosunek pracy nakłada się stosunek cywilnoprawny między pracownikiem i osobą trzecią, na podstawie którego pracownik wykonuje pracę na rzecz pracodawcy w ramach łączącej pracodawcę z ową osobą trzecią (zleceniodawcą) umownej więzi prawnej. Przy czym w tym drugim przypadku istotne jest to, że to właśnie pracodawca jest rzeczywistym beneficjentem pracy świadczonej przez pracownika - zleceniobiorcę, bez względu na to, czy w trakcie jej wykonywania pracownik pozostawał pod faktycznym kierownictwem pracodawcy i czy korzystał z jego majątku.

Jak wyjaśnił Sąd Apelacyjny w Gdańsku z wyroku z dnia 27/06.2013r. (III AUa 2017/12, LEX nr 1342233) zwrot "działać na rzecz" użyty został w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej w innym znaczeniu, niż w języku prawa, w którym działanie "na czyją rzecz" może się odbywać w wyniku istnienia określonej więzi prawnej (stosunku prawnego). Stosunkiem prawnym charakteryzującym się działaniem na rzecz innego podmiotu jest stosunek pracy, do którego istotnych cech należy działanie na rzecz pracodawcy (art. 22 k.p.). Również wykonujący zlecenie "działa na rzecz zleceniodawcy" (art. 734 i n. k.c.). W kontekście przepisu art. 8 ust. 2a u.s.u.s. zwrot ten opisuje zatem sytuację faktyczną, w której należy zastosować konstrukcję uznania za pracownika. Jest nią istnienie trójkąta umów, tj. 1) umowy o pracę, 2) umowy zlecenia między pracownikiem a osobą trzecią i 3) umowy o podwykonawstwo między pracodawcą i zleceniodawcą. Pracodawca w wyniku umowy o podwykonawstwo przejmuje w ostatecznym rachunku rezultat pracy wykonanej na rzecz zleceniodawcy, przy czym następuje to w wyniku zawarcia umowy zlecenia/ świadczenia usług z osobą trzecią oraz zawartej umowy cywilnoprawnej między pracodawcą i zleceniodawcą.

Taka sytuacja ma miejsce w okolicznościach niniejszej sprawy, przy czym pracownicy wykonujący czynności z umów zlecenia pozostawali pod kierownictwem przełożonego ze strony pracodawcy i korzystali z jego majątku.

M. B., S. B., R. B., E. B. i K. B. będący pracownikami (...) Sp. z o.o. równocześnie wykonywali pracę na podstawie umów nazwanych przez strony „umowami zlecenia” zawartych z (...) Sp. z o.o. Wykonywali oni te same prace, co wynikające ze stosunku pracy lub inne prace im wskazane. Wykonywane one były w siedzibie pracodawcy, z użyciem jego sprzętu i pod kierownictwem pracodawcy. Świadczone przez w/w w ramach umów cywilnoprawnych czynności odpowiadają zatem pracy wykonywanej przez nich na podstawie stosunku pracy i w istocie były świadczone na rzecz pracodawcy. Czynnikiem decydującym o tym, na rzecz jakiego podmiotu praca była de facto wykonywana, jest finalny efekt tej pracy, a ściślej rzecz ujmując, należy w takiej sytuacji badać, który podmiot osiąga w ostatecznym rozrachunku korzyść z wykonania umowy. Nie jest wymagane, aby pracownik wykonywał w ramach umowy zlecenia takie same czy nawet podobne czynności, jak w ramach stosunku pracy. Mogą być to nawet czynności o zupełnie odmiennym charakterze. Istotne jest, co należy ponownie podkreślić, że korzyści z tejże pracy uzyskuje pracodawca.

Jak ustalono w sprawie, czynności zleceniobiorców wykonywane były poza godzinami pracy świadczonej w ramach stosunku pracy – wszak był to stosunek zlecenia, tyle tylko, że na skutek swoistego unormowania ustawowego taki zleceniobiorca uznawany jest za pracownika, zaś przychody uzyskiwane ze stosunku zlecenia wchodzi do jego podstawy wymiaru składek obok przychodów ze stosunku pracy.

O takim skutku stanowi w szczególności zawarta w art. 18 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych regulacja problematyki podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, a wobec odesłania z art. 20 ust. 1 – także na ubezpieczenia chorobowe i wypadkowe oraz składek na ubezpieczenie zdrowotne stosownie do art. 81 ust. 1, 5, 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Skoro w sytuacjach, o jakich mowa w art. 8 ust. 2a ustawy mamy do czynienia z jednym, szeroko ujętym pracowniczym tytułem obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym, to podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi łączny przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych (art. 4 pkt. 10 w związku z art. 18 ust. 1 ustawy), uzyskany z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy i wspomnianej umowy cywilnoprawnej – tu z umów zlecenia.

Potrzeba zauważyć, że unormowania te były przedmiotem analizy Sądu Najwyższego, który m.in. w powoływanej przez organ rentowy uchwale z dnia 2 września 2009 r. (II UZP 6/09 OSNP 2010/3-4/46) stwierdził, iż z przepisu art. 18 ust. 1a ustawy wynika logicznie, iż w odniesieniu do pracowników w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy płatnikiem jest pracodawca, a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej jedynie "uwzględnia się" w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy. Pracodawca, ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy, powinien więc zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy. Sąd Najwyższy stwierdził, że pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy. Pogląd ten został zaaprobowany w innych wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010 r., (I UK 252/09, LEX nr 577824) i z dnia 22 lutego 2010 r. (I UK 259/09, LEX nr 585727), z dnia 18 października 2011 r. (sygn. akt III UK 22/11, niepublikowany) w postanowieniu z dnia 26 stycznia 2012 r. (III UK 64/11, LEX 1215455), z dnia 18 marca 2014r. (II UK 449/13, LEX 1451362), z dnia 3 kwietnia 2014r. (II UK 399/13 LEX 1458679), jak również w bogatym orzecznictwie Sądów Apelacyjnych, w tym i w R. np. z dnia 23 sierpnia 2012 r. (III AUa 646/12, LEX 1220658).

Podkreślić należy, że płatnikiem składek jest osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna zobowiązana do comiesięcznego obliczenia, pobrania i przekazania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składek na ubezpieczenia ze środków ubezpieczonego i własnych lub będących w jego dyspozycji. Jednym z płatników jest w myśl art. 4 pkt. 2a ustawy pracodawca i to dla wszystkich pracowników w rozumieniu tego aktu, a zatem także dla tych, o jakich mowa w art. 8 ust. 2a, tj. także dla pracowników pozostających z nim w stosunku pracy i jednocześnie wykonujących na jego rzecz pracę w ramach umów cywilnoprawnych zawartych z osobą trzecią. W przedmiotowej sprawie to pracodawca ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy powinien zsumować wynagrodzenie wynikające z umowy zlecenia z wynagrodzeniem ze stosunku pracy.

Jak wykazało postępowanie dowodowe M. B., S. B., R. B., E. B. i K. B. z tytułu zawartych umów zlecenia przynależą do kategorii osób uznanych za pracowników, dlatego też podlegają ubezpieczeniu zdrowotnemu jako pracownik, a w konsekwencji płatnikiem tych składek jest pracodawca, a nie zleceniodawca.

Odnosząc się końcowo do kwestii podniesionych w treści odwołania, a dotyczących wadliwości treści decyzji, braku „podstawowych elementów” należy podkreślić, że w zakresie trybu postępowania administracyjnego Sąd Okręgowy nie dopatrył się nieprawidłowości ze strony Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Reasumując uznać należy, że organ rentowy dokonując analizy okoliczności faktycznych prawidłowo zastosował przytoczone normy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Skutkiem uprzedniego Sądu Okręgowy na podstawie powołanych przepisów

i art. 477¹⁴ § 1 kpc, oddalił odwołania złożone przez (...) Sp. z o.o. z siedzibą w R. od decyzji ZUS wydanych w dniu 23 sierpnia 2018r. jako bezzasadne.

Orzeczenie o kosztach uzasadnia treść art. 98 kpc i § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2018 r. poz. 265) mając na uwadze ilość spraw połączonych do wspólnego prowadzenia i rozpoznania.